

biti še popolnoma ni zaprt, tudi za prezimovanje nič prav prida ni, ker je v njem čebelam rado premrzlo. V taci okoliščinah je tedaj bolj modro, tudi močnemu roju prostor v panju zmanjšati, in mu le dobro polovico pustiti, zakaj boljše je, da čebele le kacic 9 ali 10 satov popolnoma dodelajo, kakor da bi vse satove delati začele, pa nobenega ne dokončale. Ako je pa roj zgoden in močan, mu ni treba prostora zmanjševati, če tudi na vseh satnikih ob enem delati začne, ker se sme po pameti pričakovati, da bo saj nekaj satov popolnoma dodelal, čeravno morebiti ne prav vseh.

3. Je dobro prostor zmanjšati bolj slabim plemenjakom, ki se čez zimo pusté, zato, da je čebelam bolj toplo. Če tedaj kak bolj slab panj čez zimo pustiš, ki ima le kacic 8 ali 9 satov, postavi te satove v sprednji konec panja, potem obesi okence v panj, tako ti bo ostalo med okencem in zadnjo končnico za polovico panja praznega prostora, in tega smeš s pezdijem, otavo ali kako drugo enako stvarjo napolniti, potem bo imel tudi bolj reven plemenjak zadosti toplote čez zimo. Močni in zeló čebelni plemenjaki pa tudi po zimi oknic ne potrebujejo, ker imajo čebele že tako tudi v najhujši zimi zadosti toplote, če se le panjovi zadosti zadelajo in odenejo.

Iz tega, kar sem tukaj zastran oknic povedal, je pa razvidno:

1. Da ni potrebno, da bi moral imeti čebelar toliko premakljivih oknic, kolikor ima takrat panjev, kedar mu čebele obrojijo, ampak da že lahko izhaja, če ima le nekako toliko oknic, kolikor plemenjakov čez zimo pusti. Zakaj močni in zgodnji roji ne potrebujejo poleti oknic, in močni plemenjaki tudi čez zimo ne; pa tudi bolj slabi, al bolj močni pa pozni roji ne potrebujejo oknic celo poletje, ampak le toliko časa, da čebele nekako polovico panja dodelajo, potem se jim lahko odvzamejo, in se za druge panjove porabijo kateri jih še potrebujejo. Iz tega pa sledi, da morajo biti vsa oknica na tanko po eni meri narejena, da se lahko vsako okence zdaj za ta, zdaj za drugi panj porabi, kakor se čebelarju poljubi.

2. Da bi zamogel čebelar ravno ta namen tudi s tem doseči, ako bi imel namesto oknic le premakljive diljice. Te diljice bi morale biti ravno tako narejene, kakoršne so sprednje končnice panjev, le samo toliko krajše, da gredo lahko v panjove. Oknica so le zato bolj pripravna, ker čebelar, če le zadnjo končnico panja odpre, že lahko skozi šipo vidi, koliko satov so mu že čebele naredile, in kdaj je treba oknice nazaj postaviti in novih satnikov dodati; kdor ima pa namesti oknic le diljice, mora vselej pokrov panja odkriti, če hoče spoznati, kdaj je treba novih satnikov dodati in diljico bolj nazaj prestaviti.

Da se mora žrelo okenca ali premakljive diljice vselej odpreti, kedar se čebelam jesti dá, to že vsaki dobro vé, ker bi sicer čebele do koritica priti ne mogle.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* *Židne kokone kupuje* gosp. Titus Rochel & Comp. v Gradcu na Štajarskem, in sicer po 1 gold. 80 kr., če gre na funt manj kakor 300 kokonov; 1 gold. 50 kr. plačuje za 350, potem 1 gold. 30 kr. za 400, nadalje 1 gold. 10 kr. za 450 in 1 gold. za 500 kokonov na 1 funt. Če pa jih 600 ali še več pride na 1 funt, se plačuje samo 90 kr. Kokoni morajo biti že umorjeni in dobro posušeni. Vlažni, mokrotni kokoni se poprej posušé, potem na tehtnico denejo in tako izplačajo.

* *Društvo za razplod in razširjenje velikih kunic* se snuje, kakor se „Obzoru“ iz Vinice piše, v Varaždinu

in okolici njegovi. Da pa more društvo razviti zdavno delavnost, potrebuje pred vsem pravil, katera se mu le predolgo časa ne potrdijo.

* *Nova uravnava zemljiških davkov* utegne za Štajerce, kakor „Slov. Gosp.“ piše, jako nepovoljno povišanje davkov pouzročiti. Kajti drugod, na pr. na Moravskem so previsoke tarife za 30% znižali; pri nas o tem ni slišati ničesar, čeravno je očitno, da se je tudi pri nas vse previsoko cenilo.

Podučne stvari.

O naši ženski odgoji.

Dobrovoljen epistel našim gospém in gospodičinam.

Med tem, ko z veseljem opazujemo, kako v naši moški družbi slovenski živelj nemškutarskega odriva, vidimo nasprotno na našo veliko žalost, da med našim ženskim spolom po mestih švabščina vedno dalje rije.

V prvi vrsti so temu kriva dekliška odgojišča, kjer se natihoma, pa trdovratno nemškutari. Naše gospodičine, ki stopijo iz dekliške šole, znajo prav lepo „tajč“ govoriti, odpirati in zapirati ustica pravilno po regelcah Šaksonskega dialektu, a malokatera zna cel stavek v slovenščini pravilno zapisati. Vrh tega so ženske še sužinje „mode“, in ker je do zdaj še zmirom „tajč“ v „modi“, zato se veselo naprej nemškutari domá, na ulicah in v salonu. Le s kršenco in kuharico se je treba meniti po „krajnsk“.

Slovenka v Trstu ti odgovori na slovenski ogovor: „mi no parlo schiavo“, in če prideš v Ljubljansko čitalnico na ples, boš na svoje začudenje zapazil, da se konverzira v tistem „aber“-jeziku, kakor v kazini. Ne rečem, da ni izjem, — da! častne izjeme se najdejo, dobijo se gospé in gospodičine, bolj izvedene o slovenski literaturi ko marsikak vseučiliščnik, a to so žalibog le izjeme.

Pa ne samo to nemškutarenje, še kaj več mora gnjilega biti v naših dekliških šolah, kajti nikjer ni videti med našimi gospémi in gospodičinami tistega zdravega duševnega gibanja, kakor, na priliko, med Čehinjami in Rusinjami. Rusinje imajo tako veselje do znanosti, do napredka, da gredo celó v daljno Švico na vseučilišče, domá v Rusiji pa zahtevajo svoje ženske gimnazije, svojo univerzo. Čehinje imajo svoj časopis, in pri vsaki priliki pokazujejo svoje rodoljubje, in svoje veselje do večje vednosti, do napredka. Večino naših krasotic pa ne veseli in ne zanima nič drugega ko lišp in koncert ali ples, in če znajo „tajč“ govoriti, mislijo, da imajo že zadosti „bildunge“, ne pomisleče, da „tajč“ govori vsaka pesternja in branjevka na Dunaji in v družih nemških mestih. Tudi Ruski profesor, ki je potoval po Slovenskem (imena se ne spominjamo več), je opazil, da je našel med našimi kmečkimi dekleti veliko več veselja za uk, ko med gospodičinami.

Marsikdo se bo morda smehljal tem tožbam in rekel, da to nima nobene važnosti. Tudi jaz ne dajem temu — Bog vedi — kake posebne važnosti, in silno žalostno bilo bi za nas možke, ako bi v svojem političnem boji morali nježni spol na pomoč klicati. Al tega vendar ne moremo trpeti, da bi žene naše in dekleta jezik svojih móž in očetov demonstrativno zaničevale in da bi se na ljubo tisti nori babi, ki se imenuje „moda“, porivala v salonih slovenščina v kot! Kedar so ženske med sabo, naj blebetajo v svoji ljubi švabščini, kolikor jim je drago, a v naši družbi imamo pravico jih prisiliti, da z nami govorijo v našem jeziku. Vsakako pa moramo enkrat pogledati tudi v naše dekliške šole,

kako in kaj se tam uči, in kaj delajo z dekleti, da nam jih pošljajo nazaj kot — popolne nemškutarice.

Tiste gospé, ki so izobražene v narodnem duhu, mi bodo gotovo pritrdile, da nisem prečrno risal, in prav do njih se obračam, naj ustanovijo časnik za Slovenke. Naša častita gospá Lujiza Pesjakova naj bi prevzela vredništvo; našle se bodo gotovo izobražene Slovenke, ki bodo to podvzetje rade duševno podpirale; naj se ne bojé kritike! Pošten Slovenec tega časnika gotovo ne bo hudobno kritikoval, saj se vé, da vsak začetek je težak; s časom se bodo moči pa izurile. — Gotovo bi bil tak časnik za naše gospé in gospodične jako koristen, da bi jih spodbujal k večemu hrepenenju po znanosti, da bi jim blažil srce z lepoznanjskimi spisi, da bi jih izobraževal z zgodovinskimi, prirodoslovnimi in drugimi spisi, pa jih tudi učil gospodinjstva v kuhinji, pri šivilni mizi itd., vrh tega pa jim še kazal nove iznajdbe v ženskih delih, in — če že ni drugače — tudi v „modi“. In če se nam hoče ta list prav prikupiti, naj skuša odvaditi naše gospé in gospodičine dolgočasnega nemškutarenja, ki ga je vsak pravi Slovenec že do grla sit.

Namesti družih slovenskih časnikov, ki nam rastejo kakor gobe iz mokrih tal tako, da že vsak kot Slovenije hoče svoj lastni časnik imeti, s tem pa škoduje, kakor je unidan „Obzor“ dobro rekel, že ustanovljenim časopisom, svoji okolici pa nič ne koristi ter kmalu zopet žalosten testament naredi z napisom: „ni bilo ga treba“, bil bi časnik našemu ženstvu gotovo na velik mnogostranski prid. Ustanovite ga — „Slovenka“ naj mu bode ime! — in „pričal bode vašo modrost na levo in desno.“ —a—

Slovstvene stvari.

Nekoliko posnetkov iz Miklošičeve sintakse.

(Dalje in konec.)

*** Pri sila važnem predelu o glagolu, zlasti o posameznih časih in naklonih, zanimljivo je med drugimi i to, da se Miklošič pogostoma ozira na Šolarjevo bistroumno, šolskemu programu pridodano razpravo: *Die Tempora und Modi im Slovenischen*. Görz 1858, ki je res škoda, da se ni po drugem potu bolj razširila.

Nekoliko čudno se mi zdi, da Miklošič nima nikake opomnje zoper rabo infinitiva v takih le (edino slovenskih) primerih. Izraelci, to viditi, zavpijejo. Kralj, to zvediti, se razsrdi. Eden, viditi, da je zdrav, se vrne. Kmet, to viditi, osla zasede. Drugi slovanski jeziki kaj tacega ne poznajo; ne bode torej posnemanja vredno. — Takisto tudi, če trdi, da sedanjik (praesens) nedovršnih glagolov ima v časih pomen prihodnjega časa, mora se to razumeti tako, da je namreč kje kod jela slovenščina pešati, a ne, kakor bi tako govorjenje imelo kaj pravice. Niti za to trditev ni primerov iz zdanjih slovanskih jezikov do edinega iz slovnice Met. (str. 231) vzete: „Jutri gre služiti“, katerega pa Metelko sam nekoliko drugače tolmači. — Da se imperativ z nikavnico jemlje najraje od iterativnega glagola, če je le v navadi, to je znano iz slovnice; v tanje določilo bodi pristavljeno, da tak imperativ po Miklošiči naznanja splošno prepoved: torej: ne ubijaj = ne smeš nikogar ubiti; ne ubij = ne smeš ubiti človeka, katerega, recimo, zdaj pretepaš.

Uči se največ, da particip pret. č. I (avši, ivši) delamo samo iz dovršnih glagolov; ali od tega pravila najti je v vseh slovanskih jezikih toliko izimkov, da skoraj ne dadó obveljati pravilu samemu. Miklošič navaja še celó tak primer iz ruskega, ki nekoliko opravi-

čuje znano: solnce temnivši našega pesnika; namreč iz Buslaeva: pribyl kalêkoju domoj, tašča svoe krylo i voločivši nogu (er tam als Strüppel heim, nachschleppend itd.).

Spomini na deželne zборе.

Slovenski jezik v cesarskih uradnih — kje si?

Zadnjemu deželnemu zboru je bilo izročeno nekoliko prošinj o tem, da bi se potegnil za to, da cesarske uradnije nehajo trpinčiti ljudstvo slovensko z nemškimi dopisi, ukazi itd. Tudi županija Pijave Gorice in županija Želimeljska ste gosp. dr. Bleiweisu poslale enako peticijo s prošnjo, naj jo izroči deželnemu zboru. Al peticiji ste prišli v Ljubljano še le 18. maja, ko je zbor bil že končan. Po željah županstva Želimeljskega priobčimo to vlogo, ko dodatek unim peticijam, ki so bile deželnemu zboru izročene, da svět izvé, kje tudi to občino — čevelj nemčurstva tiši.

Ta peticija prav iz življenja vzete nadloge popisuje tako-le:

„Slavni deželni zbor! Pri volitvi občinskega starešinstva ozirajo se volilci tudi na neke prednosti, med katerimi je med drugimi pri nas tudi znanje nemškega jezika, kajtile preveč znano je tudi pri prostemu kmetu, da gospodje po cesarskih kancelijah najraje govoré nemščino in da župan Slovenec, ki pogostoma občuje z gosposko, ne izhaja povsod s svojim maternim jezikom, niti ustmeno, niti pismeno. Pa pri najboljši volji, nemščine zmožnega možaka izvoliti za župana, se to doseči ne more, ako ga cela občina nima, kakor je to tudi pri podpisani Želimeljski občini.

Mi smo vajeni veliko potrpeti, ker smo bili vedno pod nemškim grajščinstvom in nemško gosposko, — tudi sedaj se vklanjam sili, ne ljubimo je pa ne, ako vidimo, da ni pravična; vsaj vsaka stvarica rada prosto diha. Ako tudi človek ljubi prostost in pravico, ki se vjema s prostostjo in pravico soseda in celoto v državi, kdo mu bode to zameril? Kdo se bode predrznil, kratiti mu to čisto naravno hrepenenje? Drug ne, razen bedaka ali pa sebičnega hudobneža! — Naš presvitli vladar, naš milostljivi gospod in cesar so, spoznaje narodov svojih različnost in različnost jezikov v Avstriji, prav pravično pripoznali vsem narodom in vsem jezikom postavno enakopravnost. Mnogokrat so oni že izjavili svojo željo, da bi se tudi tako godilo, da bi mi različni narodi pod Njih krono živeli kot prijazni sosede v zajemnosti med seboj, ter ne bi kratili pravic drugemu. Al še danes po toliko britkih skušnjah se volja Njih in dana postava ne spolnuje. Ali ona ne veže tudi uradnikov? Mi jim ne očitamo tukaj drugega, kakor popolno preziranje tolikrat na pomoč klicanega §. 19 v dopisih in odpisih do županij, in sicer le kolikor nas zadeva, v Ljubljanski okolici. Ako bi mi teden za tednom ne dobivali na kupe nemških dopisov in nemških odpisov na slovenske vloge, ne bi verjeli, da je to mogoče, dokler imamo zdravo pamet in nezmešane pojme o ustavi in ustavnem življenju.

Mi kmetje tako le mislimo: gospôda študira visoke šole, da more vstrezati ustmeno in pismeno po različnosti potrebam ljudstva, da pa ne zidamo visocih šol za to, da bi kmet moral toliko znati kakor gospod, s katerim bi se skušal v mnogih jezikih! Od kmeta ne more se tirjati več in se ne tirja po celem svetu več, kakor materni jezik, katerega brati in pisati se nauči v farni šoli na kmetih, kolikor je za njegov stan po-